

Eduskunnan talousvaliokunta

HE 46/2021 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI VALTIONAVUSTUKSESTA YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI VUOSINA 2021-2028

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Keskuskauppakamarilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021-2028. Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Esitys liittyy keskeisiltä osiltaan EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelmakauden 2021-2027 alkamiseen vuonna 2021. Sääntelyn päälinjat säilyisivät nykyisen kaltaisina ja avustusjärjestelmä muodostuisi jatkossakin kahdesta avustusmuodosta, yrityksen kehittämisavustuksesta ja toimintaympäristön kehittämisavustuksesta. Avustuksia myönnettäisiin erityisesti pienille ja keski-suurille yrityksille ja avustuksilla on tarkoitus edistää muun muassa talouskasvua, työllisyyttä sekä yritysten innovaatiotoimintaa ja kilpailukykyä.

Keskuskauppakamari pitää esitysluonnosta ja sen tavoitteita kannatettavina sekä sääntelyn päälinjoja selkeinä. Muutokset nykyiseen lainsäädäntöön eivät ole merkittäviä. Keskuskauppakamari tunnistaa neljä keskeistä muutosta nykytilaan verrattuna:

1. Uusi 29 § kehittämisavustuksen myöntäminen poikkeuksellisissa oloissa

Merkittävänä uudistuksena luonnoksessa esitetään, että yrityksille säädettäisiin mahdollisuus saada poikkeuksellisissa oloissa kehittämisavustusta toiminnan tukemiseksi, sopeuttamiseksi ja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Covid-19-pandemia on osoittanut, että varautuminen äkillisiin ja ennalta-arvaamattomiin häiriötilanteisiin on tarpeellista. Esitetty laki mahdollistaisi joustavuuden arvaamattomissa tilanteissa ja on siksi Keskuskauppakamarin mukaan hyvä uudistus avustusjärjestelmään.

2. 6 §:n 2 momentin toimialarajausta muutetaan niin, että vain alkutuotanto kalatalouden, maatalouden ja metsätalouden alalta rajattaisiin kehittämisavustuksen ulkopuolelle.

Keskuskauppakamari kannattaa esitettyä muutosta ja uutta toimialarajausta. Lailla pitää pyrkiä yritysten mahdollisimman yhdenvertaiseen kohteluun ja huomiota tulee kiinnittää ennen kaikkea hankkeiden vaikuttavuuteen lain tavoitteiden näkökulmasta.

3. Uusi 7 §:n 3 momentti. Momentissa säädettäisiin, että kehittämisavustusta myönnettäessä tulisi huomioida ympäristöön liittyvät näkökohdat.

Esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ympäristöön liittyvien näkökohtien huomioiminen tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että avustuksen myöntämistä puoltavaksi tekijäksi katsottaisiin se, että hankkeella edistettäisiin alue- ja rakennepoliitiikan sekä hallitusohjelman tavoitteita vähähiilisydestä ja hiilineutraaliudesta sekä energia- ja materiaalihokkuudesta.

Vähähiilisyttä sekä hiilineutraaliutta korostavat uudet kriteerit ovat kannatettavia. Keskuskauppakamari kuitenkin huomauttaa, että nämä uudet kriteerit tulevat todennäköisesti suuntaamaan tukia uudella tavalla edellisestä rahoituskaudesta poiketen. Tukien suuntautumista ja sen vaikutuksia tulee seurata ja arvioida. On huolehdittava, että ympäristökriteerien lisääminen ei johda hankkeiden työllisyysvaikutusten sekä talouskasvua ja kilpailukykyä edistävien vaikutusten lieventymiseen.

4. Avustuksen maksaminen ennakoon (14 §:n 3 momentti)

Keskuskauppakamari kannattaa esitystä maksatusprosessin keventämistä esitetyllä tavalla niin, että avustuksesta voitaisiin maksaa ennakkoa. Erillistä päätöstä mahdollisesta ennakkomaksusta ei olisi tarpeen tehdä, vaan ennakko voitaisiin maksaa avustuspäätöksen perusteella.

Keskuskauppakamari haluaa muutenkin korostaa avustusjärjestelmän käyttöön liittyvien ohjeistusten selkeyden tarvetta sekä tarpeeseen minimoida avustusten käyttöön liittyvä hallinnollista byrokratiaa. Esitettyyn lainsäädäntöön liittyvän ohjeistuksen ja käytännön prosessien valmistelussa on pyrittävä asiakaslähtöiseen palvelumuotoiluun niin, että avustusjärjestelmä on mahdollisimman selkeä ja helppokäyttöinen.

LOPUKSI

Esityksen arvioituihin yritysvaikutuksiin liittyen Keskuskauppakamarilla ei sinänsä ole huomautettavaa. Mutta koska ehdotettu laki ei sisällä säännöksiä avustuksiin käytettävien varojen kohdentamisesta alueille, eikä varojen kohdentamisesta ole vielä tehty päätöstä, jää esityksen vaikutusarviointi ymmärrettävistä syistä hieman vajaaksi.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä, että avustusten painopiste säilyy pienissä ja keskikokoisissa yrityksissä, mutta pitää tärkeänä, että suurten yritysten mahdollisuus saada avustuksia säilyy Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutuilla alueilla. Avustuksia myönnettäessä huomiota tulee kiinnittää ennen kaikkea hankkeiden vaikuttavuuteen järjestelmän tavoitteiden näkökulmasta. Yritysten ja muiden toimijoiden yhdenvertaisuus ja tasapuolinen kohtelu vaativat myös, että yrityksen kehittämisavustuksen ja toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntökriteerit ovat mahdollisimman yhteneväisiä eri puolilla Suomea ja että rahoitusta jaetaan EU-sääntöjen puitteissa tasapuolisesti koko maahan.

Lakiluonnos määrittelee sääntelyn päälinjat selkeästi, mutta jättää merkittävän määrän mahdollisia yksityiskohtia päätettäväksi asetustasolla. Keskuskauppakamari toivoo, että sidosryhmiä kuullaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asetuksia valmisteltaessa, jotta myös asetusten valmistelu voidaan toteuttaa mahdollisimman laajaan tietopohjaan perustuen.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Johanna Sipola
Johtaja